

rečenega je tedaj razvidno, da moramo meje proti okuženim deželam zapreti, ako hočemo doma kugo zatreti, in pouzročiti, da se nam nemške meje zopet odprejo. Dalje je očitvidno, da imamo uže sedaj veliko več goved na razpolago samo v nemških in českih deželah, kakor jih Dunaj potrebuje, namreč več kakor 50.000 glav. In naposled imajo naši kmetovalci 2 leti časa, da število klavnih goved pomnožijo in se pripravijo to nadomestiti, kar Dunaj iz Rusije dobiva. Tako se bo živinoreja povzdignila, mnogo denarja bo ostalo v cesarstvu, ki sedaj na Rusko in Rumunsko gre. Še bolj splačala se bo živinoreja, kedar nam bodo nemške meje zopet odprte, kar se bo takoj zgodilo potem, ko bo pri nas goveja kuga nemogoča.

Nova postava zoper govejo kugo je tedaj velevažna za naše živinorejstvo, za kmeta. Prišel bo čas, ko bo temu živinoreja največ dobička do našala, če boe skrbel veliko goved izrejati po vodilih umne živinoreje. Za to postavo so kmetje svojim konservativnim-narodnim poslancem slobodno hvaležni. Ti so jim ovo postavo dognali in sklenoli, liberalci so se pa njej upirali lani in tudi letos.

Češplja. (*Prunus domestica*).

II. Kot občna hrana služijo češplje sirove brž z drevesa; ravno tako pogosto se pa tudi posušene kuhajo, in z vinskim ali hruševim moštom v tako imenovan „povidel“ vkuhavajo. Tudi se v jesih in cukar vlagajo in sploh v kuhariji in pekariji na mnogovrstne načine pripravljajo za vživanje. Iz njih se delajo tudi tako imenovane „prunle“ ali laške češplje, kakor se po štacunah v škatle stlačene prodajajo. Raz češplje se koža lepo rahlo potegne, te olupljene češplje lepo na solncu posuše in potem v škatle vložé in stlačijo. Seveda se jim koščice prej izvzamejo. Na Goriškem se mnogo mnogo centov takih suhih češpelj za kupčijo priredi in lep denar v deželo pripravi. Sirove češplje pečene v močnatih jedilih in sušene obdržé svojo prvotno lastno sladkobo, med tem ko mnogo druge sorte sliv okisnejo. Tudi se češplje použijó zdrave in ne škodnjejo lahko, druge slivine sorte mnogokrat želodec pokvarijo in mrzlico napravijo. Po mnogih krajih na Virtemberskem narejajo iz češpljinih koščic prav dobro olje. Subi sad služí ko zdravilstveno in mečivno in čistivno sredstvo, zato so posebno okrevajočim bolenikom zelo priporočevana jed. Tudi drugače se v zdravilstvu porabljaajo. Lepi, rudečkastorjaví in trdi les se od strugarjev zelo obraja in za razne reči podleže. Tudi ko netilo je les zelo číslan, vendar se pa redko kdaj za to rabi, ker se drugače v večí prid obrne.

Češpelj je več sort, izmed kterih pa le o tistih govoriti bočemo, ki imajo posebno vrednost. 1. Navadna češplja. (*Prunus domestica*). Sad je podolgovat in srednje debel. Nahaja se sploh po sadovnjakih, sočivnjakih, na polju in na travnikih,

ob potokih in posebno pa blizu vasi in pobištev, ktera jim dajejo zavetje, v kterem posebno dobro storé. Zoré meseca septembra. Je koristno in hasnovito sadje. 2. Debela angleška češplja. Tudi požlahtojena češplja imenovana. Sad je prav debel in posebne dobrote. Nahaja se s prejšnjo sorto po sadovnjakih vendar bolj redko. Je več vredna ko prejšnja sorta in je za gospodarske namene brez vgovora prvi sad. Zori septembra. 3. Laška češplja. Sad rano zori, je prav prijetnega okusa in zori meseca avgusta. Drevo zelo hitro raste, rano rodi in je prav rodovitno posebno za sočivnjake priporočati. 4. Zelena češplja. Je podobna navadni češplji, ali zelenobelkaste barve, jednakega okusa in se tudi po semenu čisto zarezja. 5. Rudeča češplja. Lep, debel sad z rumenim mesom sladkovinskega okusa. Zori meseca avgusta. Drevo je veliko in rodovitno in se da iz koreninskih izrastkov in iz semena izrediti. 6. Žolta marčinka ali žolta jajčnata češplja. Sad je prekrasen, vendar pa lepši ko boljši. Zori septembra. Drevo je trpežno in rodovitno in zahteva toplo lego.

Za jabelka so letošnje jesen kmetovalci v gornjem Avstrijskem dobili zopet mnogo denarjev. V par tednih so po Donavi spustili proti Dunaju 34 flosov, na katerih je bilo 34.000 mecnov jabelk naloženih, vrednih 40.000 fl.

Krompir utegne na spomlad, ko bo ga za semé treba, jako drag biti, ker so ga na Gališkem, v Šleziji, Moravskem in spodnjem Avstrijskem prav malo pridelali.

Dopisi.

Iz Radislavec. (Letina — rubeži — volitve). S posledkom zime vrača se letošnje leto k svojem koncu. V sredo 26. t. m. nas je zapadel sneg in je v kratkem izdelana, trudna zemlja z belo odejo pokrita, da si spočije za spomlad, ter pribavi novih moči za prihodnje leto. Mi kmetje smo se že tej „zimскеj tetki“ pripravili, ter spravili zvečinom zadnje poljske pridelke v shrambo, z drvami in steljo se oskrbeli, da bodemo mi in živina skoz zimo pred mrazom zavarovani. Ako se ozremo v minoli del leta, more se v obče trditi, da letina v teh krajih kmetu nij bila kaj ugodna. Rži in pšenice pridelalo se je dosti menje od lani, a zrno je zdatneje od lanskega. Koruza in krompir bila sta še dosti lepa, dasiravno sta zavolj suše mnogo trpela. Lan in grabolka niti nista truda in semena vračala, a oves bil je povse rodovit. Pozneja hajda ima lepo zrno, a z obilnostjo njenega rodu nemore se nihče hvaliti. Sadu, razun kake črešnje ali gruške ni bilo nič, a tudi vina se mora v obče trditi je polovice menje od lani, dasiravno je bolje in izvrstneje od lanskega. V obče tedaj rečeno letos ni tukajšnji kmetovalec toliko pridelal, da prehrani svojo družino, poravna vse

hišne potrebe, plača dačo itd. Ker so pa že več časa takšne letine, med tem ko posilne cenitve zemljišč, davki, obresti pri izposojenih kapitalih, jako naraščajo, ni čuda, da se skoraj vsak teden ena ali več družin odpoči od svojega ognjišča. Da se toraj ta gospodarska neugoda sčasoma poravnava in popravi, treba nam je razun boljših let, tudi vsestranske državne modrosti in podpore, katero v prihodnje z zaupanjem tudi pričakujemo. Kakor povsod na Štajerskem, imamo tudi letos v tem okraju vedne volitve, volitve v državni zbor, volitve v okrajni zastop itd., ktere pa, bodi v čast tej okolici rečeno, se narodno vršijo. Ravno zdaj so razpisane volitve občinskih zastopov, županov itd. tudi tu je želeli, da se značajni narodni možje, kakor jih ima Malonedeljska okolica sedaj na županskih stolah, zopet prihodnje enoglasno izvolijo.

—ž—

Od Malenedelje. (Neumnost nemškutarjska). Znano je, ka je bila naša fara enok prva med tistimi, ki so se potezale za narodno stvar in videlo se je, ka Krempel-nov trud nij bil zapstoj. Sramota je toraj, če se na tleh, kjer je deloval Krempel, v fari, kjer je še vedno značajnih možakov, ki širijo i branijo narodno stvar, rodi sledeča spakarija, ki je vredna, da jo izročimo svetu v zasmehovanje. Evo ga: „Bittgesuch Ich M. M. bitte recht schön für das Schuld — fl. — kr. ihnen zuzahlen bitte für das Termin dass ich darf eine Kuh verkaufen. Ich bin krank jetzt kan ich nicht herunter komeu, weil jetzt ist eine schlechte Zeit für das Geld, das Vieh dāfman nicht unter Viehsenuche jetzigen Zeit zuverkaufen ich stelle meine höfliche bitte für das erwartung. Pisatelju tega visoko nčenega pisma priporočamo v premišljevanje besede: „Ko bi bil topel ali mrzel, ker pa si mlačen itd.“ Precetinski.

Od sv. Tomaža pri Veliki nedelji. (Letina). Ker bo nam staro leto skoraj dalo slovo, mislim, da ne bo odveč, ako „Slov. Gospodarju“ in jegovim č. bralcem povem, kaj nam je dobrega in tudi hudega prineslo. Spomlad je bila k večemu vsa močvarna; 4. den majnika je bila taka povodenj, da najstarejši ljude ne pumnijo jednake. Prva polovica leta bila je mokra, zato je bilo dosti seua, rž, pšenica pa se je slabo obnesla, rž bila je dračnata, pšenica ubita in smetljiva, da so je nekteri le komaj toliko dobili, kolikor so je vsejali. Oves in ječmen sta bila boljša; hajdina srednja, koruza precej lepa, podzemljice srednje. Vино bo boljše od lanjskega samo da ga toliko nikder nismo dobili, posebno veliko grozdja je pod snegom na nič prišlo; sneg nam je tudi nepričakovano veliko drevja polomil v sadovnjakih in v logih in zraven grozdja tudi drugih poljskih pridelkov pokril. Sadja nismo nič imeli, roji so se srednje obnesli. Tako mcramo letošnjo letino bolj med slabe kakor med dobre šteti. Vино ima slabo ceno od 60—75 fl. štrtinjak, za denar bo hudo.

Iz Vrbelj pri Žavcu. (Javna zahvala.) Podpisanega je preteklo jesen nesreča zadela; pogorela mu je namreč zidanca z vsem vinogradskim orodjem. K sreči pa se je dal tričetrt leta poprej pri banki „Slaviji“ v Pragi zavarovati, in ta mu je kmalu po požarju vso nagrado velikodušno izplačala, za kar se glavnemu ravnateljstvu slavne banke „Slavije“ in glavnemu zastopniku g. Ivan Hribarju v Ljubljani pristrčno zahvaljuje. Ob enem pa tudi vsakemu svetuje, kdor še s svojim imetjem proti požarju ni zavarovan, da naj se pri imenovani banki zavarovati da, ker menda nobena zavarovalnica svojih zavarovancev tako spretno ne odškoduje, in tudi v tem oziru vsakemu zavarovanje priporočujem, ker danes nobenemu pogorelcu ni dopuščeno beračiti.

Jože Mežner.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Da naše cesarstvo sred Evrope in sred do ušes orožanih sosedov ne more položiti samó svojega orožja ali vpricho sedanjih razmer v bosenskej vojski skušeno vojno uredbo predrugčiti, to je vsem jasno. Vsak, kdor želi obstanek cesarstva, rad pritrdi žrtvam, ki tako orožanje stane. Ali kdor tega ne vidi, ali sprevi-deti neče, to so nemški liberalci v državnem zboru n. pr. dr. Dubatsch, dr. Forregger, dr. Reebauer itd. Pri obravnavi o novej vojaškej postavi so vsi nasprotovali, češ, da davkeplačilci tega ne zmorejo. Pasja noga, kako pa tem gospodom sedaj davkeplačilci na pamet pridejo? Vsaj so celih 6 let prej na Danaji sedeli pa da bi se bili davkeplačilcev spomnili, tega nihče ne vè, marveč 192 milijonov dolga so nam naredili, 80 milijonov „zakrahovanim bankam in dvomljivim podjetjem“ vrgli itd. Ni torej verjetno, da bi jim sedaj res bilo za davkeplačilce mar, ampak radi bi se volilcem prikupili, ministra Taaffeja odpravili in cesarja prisilili, da bi državni zbor razpustili in nove volitve razpisali, kder bi vlada naj zopet liberalcem na konja pomagala. To se je videlo iz vseh jihovih govorov, o vojaških potrebah skoro noben liberalci se govoril ni, marveč zbadali in napadali so vlado, Slované, posebno pa grofa Taaffeja, zakaj je Čebe spravil v državni zbor. Kajti ravno to jih najbolj peče; s pomočjo Čehov so namreč v manjšino potisnjeni. Slovanski odpadnik in liberalci Tomačuk je se drznil izreči: da si Avstrije brez tlačanih Slovanov niti misliti ne more. Na to je vstal minister grof Taaffe in je nekako srdito zavrnil drzne liberalce rekoč: „jaz sem si prizadeval vse avstrijske narode zjediniti. Avstrija ima mnogo narodov, kojim se imajo pravice tudi braniti. Ako so si vsi ovi narodi svojih pravic svesti in jih tudi uživajo, potem si bodo radostno podali bratsko roko in delali na blagor velike in cele Avstrije. Res je,